

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Izhaja vsak četrtek.
Cena: Letno Din 32.—,
polletno Din 16.—, četrt-
letno Din 8.—, inozemstvo
Din 64.—

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška c. 5

Telefon Interurban 113

Cena inseratom: cela
stran Din 1400.—, pol stra-
ni Din 700.—, četrt stran
Din 350.—. Mali oglasi be-
sede Din 1.—, stalnim popust

Vprašanja pred Društvom narodov

Razmere med poedinimi državami se dajo primerjati razmerju med sosedi. So-seščina je včasih dobra, včasih ne. Slab človek ne more biti dober sosed. Pa tudi med dobrimi ljudmi pride večkrat do nesoglasnosti, do sporov, do pravn. Med dvema se takšni spori, zlasti ako so pravne narave, ne dajo poravnati. Treba je, da kakšna avtoriteta (zakonita oblast) poseže vmes, da se nesoglasje izgadi, spor poravna in pravica dodeli tistemu, katere-mu po pravu gre.

Kar velja za sosede v malem, velja za sosedne države v velikem. Razlika, in to zelo občutljiva razlika pa je v tem, da nad državami ni takšne avtoritete, ki bi jim mogla ukazovati s tako močjo, da bi se vse države pokorile. V srednjem veku je takšna naddržavna avtoriteta bila katoliška Cerkev z rimskim papežem na čelu. Vsled odpada velikega dela krščanstva v protestantovsko vero in vsled razširjenja brezvernosti je ta med- in naddržavna oblast katoliške Cerkve na veliko škodo človeštva bila odstranjena ali vsaj v največji meri zmanjšana. Ker pa brez med- in naddržavne avtoritete ni mogoče poravnati nastale spore med državami, preprečiti krvave spopade ter ohraniti mir, se je veliko številno držav zvezalo v Društvo narodov, ki ima svoj sedež v švicarskem mestu Ženevi.

Vprašanje razorožitve in varnosti.

Med glavnimi nalogami, ki jih ima to Društvo po svojih pravilih izvršiti, je razorožitev držav. To vprašanje je velevažno iz raznih razlogov. Predvsem je treba naglasiti, da je oboroženost držav trajno ogroževanje miru. Puške, ki so nabasane, se sprožijo same od sebe. Razmere pred svetovno vojno so dokaz za to. Ako ne bi bile evropske velesile oborožene do zobov, ne bi bila tako iznenada izbruhnila svetovna vojna. Izven vsakega dvoma je tudi, da se gospodarska kriza, pod katero trpijo dandanašnji države, ne da rešiti ali vsaj omiliti, ako se veliki stroški za vojaštvo in za orožje na suhem, na morju in v zraku ne znižajo do najmanjše potrebne mere.

Društvo narodov bi to vprašanje menda že bilo rešilo, da niso nekatere države, in zlasti Francija, postavile v ospredje vprašanje varnosti. Vprašanje teh držav se glasi: »Ako nimamo oborožene sile, kdo nam jamči za našo varnost?« Da bi se to vprašanje rešilo, se je v okrilju Društva narodov ustanovil poseben varnostni odbor, katerega predsednik je dr. Beneš, zunanji minister Čeho-Slovaške. V drugi

polovici februarja je ta odbor imel seje v Ženevi, na katerih je razpravljalo o obveznem razsodništvu, ki bi naj poravnavalo spore med državami, katere bi naj zjamčevale medsebojno varnost, kakor n. pr. locarnska pogodba med Nemčijo in Francijo. Sklepi, ki jih bode varnostni odbor sprejel, in predlogi, ki jih bo izdelal, bodo predloženi pripravljalnemu odboru za razoroženje, kateri bo počel svoje zasedanje bodoči teden potem, ko bo svet Društva narodov končal svoje pomladansko delo. Ko bo pripravljalni odbor za razorožitev dovršil svojo nalogo, se bode sklicala svetovna konferenca za razorožitev.

Madžarska pred Društvom narodov.

Te dni zboruje v Ženevi svet Društva narodov, v katerem so zastopane velesile in nekaj drugih držav, med njimi Rumunija, ki zastopa celo malo antantno (Čehoslovaško, Jugoslavijo in Rumunijo). Med tiste države, s katerimi ima Društvo narodov veliko posla, spada Madžarska. Na Madžarskem ne vlada ljudstvo, ki je bolj miroljubno, marveč gospodje grofi in baroni. Ta visoka gospoda še vedno sanja o nekdanji veličini Ogrske ter si domišlja, da bi bilo mogoče raztegniti Madžarsko do nekdanjih mej Ogrske. To je kajpada nemogoče brez vojne. Da bi Madžarska bila pripravljena o pravem času, se tajno oborožuje. Orožje, ki se v Madžarsko vtihotaplja, izhaja in prihaja večinoma iz Italije. O novem letu so avstrijske carinske vlasti zalotile na avstrijsko-madžarski meji pet vagonov polnih orožja, zlasti delov za strojne puške. Države male antante so proti vtihotapljenju orožja v Madžarsko pri Društvu narodov v Ženevi protestirale. Med tem je madžarska vlada dala vtihotapljeno orožje na javni dražbi prodati. Kakor se poroča, se ni prodalo to, kar je v resnici bilo vtihotapljeno, marveč staro železo, ki je bilo mesto njega podtaknjeno. Društvo narodov bo moralo tajnemu oboroževanju Madžarske napraviti konec ter z budnim in strogim očesom paziti, da ne bode fašistovska Italija pošiljala orožje in streljivo svoji zaveznici — Madžarski.

O čem se v Ženevi ne bo razpravljalo.

O Italiji. Mussolinijeva Italija daje dovolj povoda, da bi se o njej razgovarjalo in sklepalo v Ženevi. Omenili smo že vtihotapljenje orožja v Madžarsko. Obsoditi bi se morali obe dve vladi: i madžarska, ker se je orožje vtihotapilo v Madžarsko, i italijanska, ker je orožje došlo iz Italije. Tudi o balkanski politiki Italije, ki je na-

perjena proti miru na Balkanu in vsled tega v Evropi, bi razgovor ne bil odveč, marveč jako umesten. Osobito pa bi se moralo Društvo narodov upoznati s tem, kako Italija postopa s svojimi narodnimi manjšinami, s Slovenci, s Hrvati in z Nemci. V Avstriji se je zadnji čas razvnela v javnosti živahna razprava o usodi južnotiroolskih Nemcev, katere hoče fašistovska Italija na vso silo poitalijančiti. Deželni zbor v Inomostu in državni zbor na Dunaju sta proti italijaniziranju južno tirolskih Nemcev dvignila svoj protestirajoči glas. V državnem zboru na Dunaju je kancelar Seipel pri tej priliki izjavil, da se sicer ne sme vtikati v notranje razmere v Italiji, da tudi ne namerava proti natihi italijanizaciji tirolskih Nemcev vložiti uradnega protesta pri Društvu narodov v Ženevi, da pa apelira (vložiti priziv) na naravno pravo, ki je nad vsakim državnim pravom, in na mednarodno moralo (pravico in poštenost). Izjava dr. Seipela je italijanski fašizem in njegovega poglavarja hudo ozlovoljila. Da bi se pa italijanski fašizem spreobrnil, na to ni niti misliti. Nasprotno so vsi fašistovski listi hiteli zatrjevati, da v Italiji ni narodnih manjšin, da ni Nemcev, ni Hrvatov in ne Slovencev, da so sami Italijani, ali pa takšni, ki morajo postati Italijani. Ali bo Društvo narodov še dalje mirno gledalo, kako fašistovska Italija izvršuje obsojbo narodne smrti, ki jo je izrekla nad Slovenci, Hrvati in Nemci na svojem državnem ozemlju? Kdaj se bo vzbudila evropska vest, ki se bo zavzela za naše zatirane brate v Italiji ter bo fašistovskim zagrizencem zaklicala: »Nehajte! Kar vi počenjate, je mednarodnopravni zločin!«

»Kam pa zdaj«, je vprašal sosed sosed, da, ko sta se srečala sredi vasi. Eden je bil od onih, ki so upali, da bo kmetsko gibanje bivših samostojnežev, zdaj radičevcev, res prineslo kmetu kako korist. Drugi pa je bil odločen somišljenik SLS. Oba sta se skupno podala k prijatelju, kjer so sedli in se razgovorili.

»Vidiš«, je dejal gospodar sosedu, »kako je končno radičevska stranka v Sloveniji zajadrala tja, od koder je prišla! Ali veš še ti danes, kdo je tvoj politični vodja: Ali je Radič ali Pribečevič, ali je v Sloveniji Pucelj ali Zerjav?«

»Ne morem se več spoznati v tem političnem skakanju naše bivše samostojne stranke.«

»Jaz pa spoznavam to politično igro slovenskih liberalcev. Oni so ustanovili